

Nākamajiem vidusskolēniem jāizvēlas, ko mācīties turpmākos trīs gadus

Jau šajā vasarā skolēniem, kas 1. septembrī sāks mācības 10. klasē, būs jāizvēlas, ko mācīties vidusskolā. Sākot ar jauno mācību gadu, skolās Latvijā mainīsies veids, kā organizētas mācības vispārējā vidējā izglītībā. Aptuveni 30 % mācību laika, visvairāk 12. klasē, jaunieši varēs veltīt tiem mācību priekšmetiem, kuri viņus īpaši interesē, – mācīties tos padziļināti un apgūt brīvas izvēles specializētos kursus. Lai to īstenotu, skolas Latvijā šobrīd veido savu piedāvājumu vidusskolas izglītības programmai. Skolām skolēnu izvēlei jāpiedāvā vismaz 2 mērķtiecīgi izveidoti padziļināto kursu komplekti ar 3 padziļinātiem kursiem katrā no tiem.

Preses konferences ierakstu iespējams lejuplādēt šeit: <https://failiem.lv/u/ydmtuxyw>

Skolēniem jāizvēlas 3 kursi augstākajā līmenī

Vidusskolēni mācībās pavadīs tikpat daudz laika kā līdz šim – 36 stundas nedēļā. Visās vidusskolās Latvijā pamata mācību priekšmeti veidos 2/3 mācību satura, un tas visiem skolēniem būs līdzīgs. Šie vispusīgie zināšanu un prasmju pamati katrā mācību jomā dos skolēnam plašu redzesloku un plašas izvēles iespējas nākotnē. Taču jaunā pieeja vienlaikus paredz iespēju izvēlēties, kādā dziļumā, atkarībā no savām interesēm, katru mācību jomu apgūt. Skolēni izvēlēšies un apgūs 3 padziļinātos kursus, kurus mācīties augstākajā mācību satura apguves līmenī, veiks un aizstāvēs projekta darbu - pētniecības vai jaunrades, vai sabiedrisko darbu saistībā ar vienu vai vairākiem padziļinātajiem kursiem.

Kursu piedāvājums augstākajā līmenī vidusskolās ir daudzveidīgs un līdzsvarots

"Skolās Latvijā tieši šobrīd tiek veidoti piedāvājumi vidējās izglītības programmām," uzsver *Skola2030* mācību satura ieviešanas vadītāja Zane Oliņa. "Kopumā plānotais padziļināto kursu piedāvājums Latvijā ir plašs un daudzveidīgs, tas ir līdzsvarots visās mācību jomās, kā arī ģeogrāfiski."

Šī gada februārī IZM un VISC īstenotā ESF projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" (Skola2030) veiktajā aptaujā par provizorisko piedāvājumu vidusskolas programmai piedalījās 264 skolas visā Latvijā jeb 80 % izglītības iestāžu, kurās ir vispārējās vidējās izglītības programmas.

Skolas plāno piedāvāt vidēji no 4 līdz 8 padziļinātajiem kursiem jeb kursiem augstākajā līmenī. Jo lielāka skola, jo lielāks šādu kursu skaits. Mazās skolas (līdz 45 skolēniem vidējās izglītības pakāpē) plāno piedāvāt vidēji 4 padziļinātos kursus, kas ir vispārējās vidējās izglītības standartā noteiktais minimums, vidēja lieluma skolas (ar 46 līdz 150 skolēniem) plāno piedāvāt vidēji 6 padziļinātos kursus, lielās skolas (151 vai vairāk skolēnu) plāno piedāvāt vidēji 8 padziļinātos kursus.

Visbiežāk minētais padziļinātais kurss skolu piedāvājumā ir svešvaloda – gandrīz visas skolas, neatkarīgi no tās lieluma, plāno piedāvāt kādu svešvalodu augstākajā līmenī. Angļu valodu plāno piedāvāt 89 % no visām aptaujātajām skolām, krievu valodu padziļināti plāno piedāvāt 12 %, vācu valodu 6 % aptaujāto skolu, bet franču valodu padziļināti plāno piedāvāt 2 skolas.

Otrs visbiežāk minētais padziļinātais kurss ir Bioloģija (70 %), tad seko Matemātika augstākajā līmenī, kas minēta 67 % gadījumā. Visretāk minētie padziļinātie kursi ir Kultūra un māksla (28 %) un Ģeogrāfija (23 %), tomēr arī tos plāno piedāvāt turpat ceturdaļa skolu. Vismaz trešdaļa izglītības iestāžu (33 %) plāno piedāvāt padziļinātos kursus tehnoloģiju mācību jomā – Dizains un tehnoloģijas un/vai Programmēšana.

Skolu piedāvājums un skolēnu vēlmes lielā mērā ir atbilstošas – noskaidrots *Edurio* veiktajā aptaujā. *Edurio* pārstāvis Gatis Narvaišs uzsvēra, ka daudzi skolēni ir izvēlējušies no esošajiem komplektiem, bet citi vēlētos individuālāku mācību plānu iespējas. "Kopumā skatoties uz skolēnu komentāriem, var uzsvērt divus viedokļus. Ir skolēni, kuri jau ir izlēmuši, ko gribētu darīt nākotnē, un viņi grib mācīties padziļināti konkrētus priekšmetus, un ir tie skolēni, kuri nav izlēmuši. Taču abi grib sev piemērotu vidusskolas piedāvājumu un lai augstskolas būtu atvērtas."

Lielākās skolās plašāks piedāvājums

Nozīmīgākās atšķirības skolu piedāvājumā ir dabaszinātņu mācību jomas priekšmetos - fizikā, ķīmijā, mazāk - bioloģijā. Dabaszinātņu un matemātikas mācību jomu padziļinātos kursus vairāk plāno piedāvāt skolas, kurās pašlaik ir vairāk nekā viena paralēlklase (no 76 skolēniem vidējās izglītības pakāpē), – šos kursus plāno piedāvāt vismaz 60 % šādu skolu. Dizainu un tehnoloģijas un Programmēšanu augstākajā līmenī piedāvās mazāk nekā 20 % no mazajām skolām. Šīs tendences visdrīzāk skaidrojamas ar to, ka skolas var atļauties piedāvāt tikai dažus padziļinātos kursus, tādēļ tās izvēlas piedāvāt tradicionāli vairāk pieprasītos.

"Acīmredzama ir tendence – jo mazāka skola, jo drīzāk tā plāno piedāvāt padziļināto kursu komplektus, kuros dominē humanitārie un sociālo zinātņu jomu kursi, jo lielāka skola, jo drīzāk tā plāno piedāvāt padziļināto kursu komplektus, kuros ir arī dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģiju mācību jomu kursi," uzsver Zane Oliņa un turpina: "Jārēķinās, ka lielākām skolām piedāvājums būs plašāks, taču neviena skola Latvijā nepiedāvās visus padziļinātos kursus. Tāpēc skolēniem ļoti svarīgi saprast savas intereses un izskatīt piedāvājumu ne tikai vienā, bet vairākās skolās."

Pašvaldību loma,

sekmējot saskaņotu saskaņotu un daudzveidīgu izglītību savā teritorijā

Izglītības programmu piedāvājums individuālu skolu līmenī ir pārdomāts un veidots, ņemot vērā gan skolu reālās iespējas, gan skolēnu vajadzības. Tomēr, lai skolēniem nodrošinātu daudzveidīgu padziļināto kursu pieejamību noteiktā teritorijā – novadā, pilsētā, – svarīga ir skolu dibinātāju – pašvaldību iesaiste. Tieši pašvaldībām būtu jāpārlicinās par sabalansētu, starp skolām saskaņotu izglītības programmu piedāvājumu savā teritorijā/reģionā.

Gunta Auza, Jelgavas izglītības pārvaldes vadītāja uzsvēra, ka pašvaldība un skolas pārmaiņām ir gatavojušās jau vismaz trīs gadu garumā un pilsētai visu iesaistīto pušu sadarbībā ir izdevies izveidot sabalansētu vidējās izglītības piedāvājumu. Pilsētas piecas vidējās izglītības iestādes, no kurām divas ir valsts ģimnāzijas, ir gatavas jaunajam saturam, un jau februāra sākumā bija pieejama informācija par uzņemšanas nosacījumiem 10.klasē un padziļināto kursu piedāvājumu skolās. "Mums ir izdevies atrast katrai skolai īpašo. Meklējam to sadarbībā ar ģimeni, skolotājiem un saskaņā ar dziļāku redzējumu par pilsētas attīstības un valsts attīstības tendencēm."

Pilnveidoto mācību saturu vidusskolā plānots sākt ieviest pakāpeniski visās Latvijas skolās, sākot no 2020. gada 1. septembra 10. klasē (no 2021. gada 11. klasē, no 2022. gada 12. klasē). Vispārējās vidējās izglītības standarts apstiprināts Ministru kabinetā 2019. gada 3. septembrī. Ar to var iepazīties šajā saitē: <https://likumi.lv/ta/id/309597> .

Preses konferences prezentācija un saistītā informācija pieejama šeit:

https://bit.ly/preses_konference_vidusskola

Vairāk par vidusskolas modeli te:

<https://www.skola2030.lv/vecakiem-un-skoleniem/ka-notiks-macibas>

Lejuplādējams buklets par mācīšanos vidusskolā:

http://skola2030.lv/admin/filemanager/files/2/Skol%C4%93nu%20vsk%20modeli_A4_BW_2.pdf

Par kursiem vidusskolā un to izvēli te:

<https://www.skola2030.lv/vecakiem-un-skoleniem/izvelies-kursus-skolai>

http://skola2030.lv/admin/filemanager/files/2/VSK_kursi_isi%20apraksti_RED_gat_7_04_2020.pdf

Papildinformācija:

Inese Leitāne, *Skola2030*

Tālr. +371 29352285

E-pasts inese.leitane@skola2030.lv www.skola2030.lv ; facebook.com/skola2030